

Utan larm inget visseblåsande

Publicerad
10 FEB 2022

En lärare som begär skadestånd för repressalier från arbetsgivaren sedan hon slagit larm om påstådda missförhållanden får nej i tingsrätten. Visselblåsarlagen är inte tillämplig eftersom hon inte larmat internt på sätt som avses i lagen.

Den 43-åriga kvinnan är anställd som språklärare hos Ängelholms kommun. Fram till sommaren/hösten 2020 uppgick hennes tjänstgöringsgrad vid Språkcentrum till 65 procent. De elever som tar del av undervisningen vid Språkcentrum har sin skolgång på olika skolor och undervisande modersmåslärare tar sig till de kommunala skolorna för att undervisa. Undervisningen förläggs utifrån elevernas skolscheman.

Under år 2019 uppdrog Ängelholms kommun åt företaget Previa att utreda den psykosociala arbetsmiljön på Språkcentrum. Previa lämnade sin rapport den 29 november samma år.

Den 11 november 2019 beslutade kommunfullmäktige om budget för år 2020. I detta avseende beslutades att det skulle ske en neddragning med två tjänster vid Språkcentrum.

Den 4 juni 2020 hölls en överläggning med Lärarförbundet. Överläggningen gällde utöver 43-åringen tre andra språklärare. I protokollet från överläggningen antecknades beträffande Mounira Karlsson ”Uppsägning av 65% tjänst. Återanställs på 20% fr.o.m. 210101”. Lärarförbundet hade inget att invända emot att förhandlingen därefter avslutades. Parterna i målet är inte överens om vad detta innebar i praktiken, vad som häfter hände med 43-åringens anställningssituation samt vad som var skälen till de förändringar som skedde.

43-åringen har framfört missnöje över sin chef och gjort gällande att missnöjet framfördes till Previa, vilket dock Ängelholms kommun inte har kunnat erkänna. Ängelholms kommun har å sin sida vidgått att anställda inom ramen för utredningen uttryckte sig kring arbetsmiljön och ledarskapet. 43-åringen har framfört sitt missnöje direkt till åtminstone sin chef och förvaltningschefen för Lärande och Familj i Ängelholms kommun. Det har förekommit möten mellan 43-åringen och hennes chef den 28 maj 2020, telefon- och mejlkontakt mellan 43-åringen och förvaltningschefen under juni 2020 och ett möte mellan

dem och en verksamhetschef den 17 september 2020.

I målet är det fråga om tillämpning av lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden (visselblåsarlagen). Frågan i målet är i huvudsak om 43-åringen larmat om allvarliga missförhållanden i Ängelholms kommuns verksamhet och på grund av det utsatts för repressalier av kommunen.

Helsingborgs tingsrätt konstaterar att den gamla 1 § visselblåsarlagen (nya lagen trädde i kraft den 17 december 2021) föreskrivs vidare att det är tillräckligt att arbetstagaren genom larmet framför konkreta misstankar om sådana missförhållanden som lagen avser. Vad som avses med detta utvecklas i förarbetena till lagen (se prop. 2015/16:128 s. 96 f.).

Bedömningen av om det är fråga om allvarliga missförhållanden utgår helt från arbetstagarens påståenden. Det har inte någon betydelse för bedömningen av om ett larm avser allvarliga missförhållanden om ett brott verkligen har begåtts, eller vilket kunskapsunderlag arbetstagaren har. Om arbetstagaren själv rubricerar något som ett visst brott kan det sålunda medföra att arbetstagaren kommer i åtnjutande av det skydd som visselblåsarlagen medför, om det är ett brott med fängelse i straffskalan. I själva verket kan en arbetstagare som slår larm inte förväntas ha några särskilda kunskaper om straffrätt, varför det inte ens kan ställas krav på att en eventuell brottsrubricering är rätt.

En förutsättning för att det ska föreligga ett skydd mot repressalier är att det slagits larm, vilket framgår av 4 §. Förfarandet att slå larm har en särskild juridisk innebörd. Vad som ligger i begreppet utvecklas i förarbetena (se prop. 2015/16:128 s. 25 ff. och 95). Att slå larm innebär något annat än att endast i förbigående nämna ett visst förhållande för någon annan. I själva begreppet att slå larm ligger att någon på ett tydligt sätt uppmärksammar någon annan på ett förhållande som kan uppfattas som ett missförhållande.

Det måste föreligga en avsikt att slå larm. Sådant som framförs i ett vanligt samtal anses alltså inte utgöra något larm, om inte avsikten har varit att just slå larm. En sådan avsikt måste dock kunna uppfattas av mottagaren av larmet. I allmänhet faller ett påtalande av missförhållanden under begreppet slå larm även om arbetstagaren redan tidigare påtalat det aktuella missförhållandet. Ju fler gånger arbetstagaren påtalar samma missförhållande desto mer uttunnat blir dock larmmomentet. I något skede kan larmmomentet vara så uttunnat att det knappast längre kan anses vara fråga om ett larm.

Parterna har ägnat stort arbete åt att visa att det faktiskt förekommit respektive inte förekommit allvarliga missförhållanden på arbetsplatsen samt att 43-åringen utsatts för respektive inte utsatts för repressalier, till följd av det av henne påstådda larmet. Med hänvisning till regelverkets uppbyggnad kommer tingsrätten emellertid att inleda med att pröva om 43-åringen lyckats styrka om hon internt larmat om några förhållanden, samt vilka förhållanden som det i så fall har larmats om.

43-åringen anses till att börja med inte ha slagit larm till Previa. I Previa-rapporten omnämns inga medarbetare med namn. Sammanfattningsvis redovisas i rapporten en bild av att många medarbetare har ett dåligt mående på arbetsplatsen, främst i form av oro, rädsla, otrygghet samt ibland frustration eller vanmakt, samt att det primärt är hänförligt till att flera relationer inom gruppen är så dåliga att allas mående påverkas i många olika avseenden.

Tingsrätten kan konstatera att det av rapporten inte kan utläsas att någon medarbetare på Språkcentrum, än mindre 43-åringen, påtalade sådana missförhållanden på arbetsplatsen som hon själv gjort gällande att hon gjorde.

Hon har därmed inte lyckats styrka att hon slog något sådant larm som avses i visseblåsarlagen till Previa, i enlighet med vad hon själv gjort gällande i målet.

När det gäller påstått larm till förvaltningschefen respektive verksamhetschefen blir svaret detsamma. Sammanfattningsvis kan tingsrätten konstatera att stödet för att 43-åringen till dessa två chefer framförde någon form av konkreta misstankar om förekomsten av missförhållanden på arbetsplatsen är ytterst begränsat.

Visserligen får det, enligt tingsrätten, anses framgå att 43-åringen i någon mening påtalade att sin chef, som 43-åringen såg det, i mer allmän mening inte skötte sitt chefskap på ett bra sätt. Det är dock inte att bedöma som ett larm om allvarliga missförhållanden. Hon slog alltså inte något sådant larm heller till förvaltningschefen och verksamhetschefen.

Någons avsikt att larma sin närmaste chef kan inte heller anses visat.

Yrkandet om skadeståndet ogillas därför.

Arbetsdomstolen har beslutat att inte meddela prövningstillstånd i målet.

Mikael Kindbom

Instans: Tingsrätterna

Rättsområden: [Skadeståndsrätt](#), [Compliance - övrigt](#), [Övrig arbetsrätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skraddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter